

Carreteres de motor i els seus organitzadors

Gerard Sunyer Bernadas

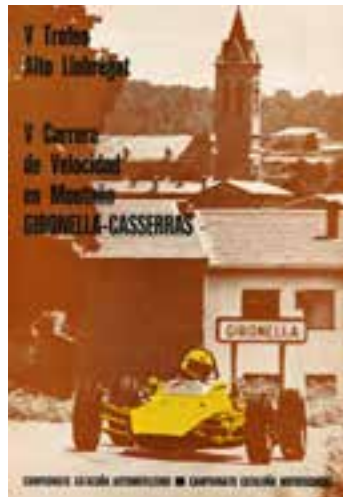
L'automobilisme compta amb gran tradició al Berguedà, on ja el 1969 nasqué el primer club dedicat a fomentar aquest esport, l'actual Escuderia Gironella. Des d'aleshores i fins a l'actualitat, la comarca ha destacat tant en l'organització d'esdeveniments com en l'interès per la pràctica del món de la competició.

La Mina

Oficialment la primera cursa automobilística disputada en terres berguedanes es va dur a terme el dia 4 de juny de 1967 amb la celebració de la «I Carrera en cuesta de La Mina de Llinàs de Berga». A la carretera que uneix Sant Llorenç de Morunys amb Berga, BV-4241, entre els punts quilomètrics 17,950 i 11,600, amb una distància 6,350km, organitzada pel Biela Club Manresa, però amb nombrosos voluntaris berguedans. Va ser guanyada per l'andorrà Josep March amb un Porsche i un temps de 4 minuts 49 segons i 8 dècimes.

Sortia just davant del restaurant de La Cantina de Llinars i

acabava poc després de passar el Túnel de la Mina. El fet de travessar aquest túnel de 300 metres de longitud a gran velocitat, ocasionava un fort impacte als pilots, ja que la diferència de llum provocava que durant uns segons no veiessin absolutament res.

Cartell V Pujada Gironella - Casserres. FONS FOTOGRÀFIC ESCUDERIA GIRONELLA

Parc tancat de Gironella. FONS FOTOGRÀFIC ESCUDERIA GIRONELLA

Primer escut d'Escuderia Gironella. FONS FOTOGRÀFIC ESCUDERIA GIRONELLA

Pedro Arderiu Viñas, president aleshores de l'entitat Amigos de los Coches Veteranos i soci del Biela Club Manresa, enamorat d'aquests paratges, va ser el promotor d'aquesta cursa que es va disputar en set edicions fins al 1973. L'última se la va emportar Luís Rosal Bertrand amb un Brabham BT-38 de Fórmula 2, marcant un temps de 4 minuts 23 segons i 4 dècimes. Cal remarcar el talent i atreviment dels pi-

Gerard de la Casa a la sortida de la Pujada Gironella - Casserres. FONS FOTOGRÀFIC ESCUDERIA GIRONELLA

lots, a l'hora de conduir aquests vehicles, com el del guanyador, per carreteres plenes de sotracs i grava i més, en aquesta edició en la qual va ploure de forma torrencial.

La carretera de la Mina, com popularment se l'anomena, encara avui dia és una de les principals rutes automobilístiques i sobretot motorístiques de Catalunya, on cada cap de setmana fa gaudir un bon grapat de conductors.

Gironella - Casserres

En aquest període de finals dels anys seixanta, a la comarca i més concretament a Gironella hi havia una especial devoció pel món del motor. Cotxes o motos, tot servia per fer curses improvisades sense cap mena d'oficialitat, per les carreteres virades dels voltants. Per això, va sorgir la idea de muntar un club dedicat a la promoció de l'esport del motor, tant de dues com de quatre rodes. Amb la col·laboració de molta gent, aquesta idea ben aviat va esdevenir l'encara actual Escuderia Gironella. A diferència d'altres clubs dedicats

Hilari Riu – Pep Freixa – XVIII
Critèrium del Berguedà.

FONS FOTOGRÀFIC ESCUDERIA GIRONELLA

al món del motor, els creadors de l'escuderia eren gent de classe mitjana i treballadora. No hi havia els grans empresaris tèxtils de les colònies o burgesia de l'època, que podien muntar entitats automobilístiques en les quals ja d'entrada, tenien un alt pressupost i influències per organitzar esdeveniments i a més, disposaven dels millors cotxes de l'època.

L'actual carretera BV-4132z que uneix la vila de Gironella amb el poble de Casserres, té el mèrit de ser la via on s'hi ha disputat més proves automobilístiques de tot el Berguedà. S'hi va disputar la 1era Pujada en costa Gironella - Casserres l'any 1969 i va guanyar Josep March amb el seu Porsche i un temps de 5 minuts 6 segons 2 dècimes (mitjana de 91,63km/h). Amb algunes interrupcions, ja s'hi han celebrat més de 30 edicions d'aquesta mítica cursa i per aquest 2021 l'Escuderia Gironella té previst recuperar-la de cara al mes de setembre (32ena edició).

En les quaranta edicions celebrades del ral·li Critèrium Berguedà, gairebé sempre s'ha disputat aquest tram en diferents sentits, pujada i baixada, i inclús durant uns anys es prolongava el traçat fins a arribar a Puig-reig, passant per la cruïlla d'esquerres dintre de Casserres. Ocasionalment més d'un ensurt als veïns del passeig Bisbe Comellas, al quedar les cases molt a prop del traçat i els pilots passaven eufòrics entremig

de tot l'ambient dels espectadors del poble. Les portes d'algun garatge es van haver de canviar alguna que altra vegada. Al tram, també s'hi han celebrat proves com el Ral·li Catalunya, Ral·li de les Caves Trofeu Segura Viudas, el Ral·li 2000 Viratges o el Ral·li esprint d'Avià, organitzat pels Amics del Motor d'Avià.

Per aquesta carretera s'hi ha pogut veure competir cotxes, motos, monoplaques, sidecars, karts i inclús camions! Té punts emblemàtics com el revolt de Bernades, on actualment hi ha la cruïlla per anar a Graugés, on s'hi concentra molta afició i fa que els pilots s'esforcin en passar amb els seus vehicles.

Altres carreteres de motor

Per l'orografia que tenim al Berguedà és fàcil trobar carreteres on s'hi hagin organitzat proves esportives. A més de les conegudes com la Mina i la Gironella-Casserres, a continuació en detalllem les que n'hi ha constància:

La Guàrdia: La carretera BV-4406 que uneix Puig-reig amb Sant Maria de Merlès, també és un dels clàssics dels campionats de Catalunya de ral·lis. S'ha disputat generalment en sentit ascendent, però en algunes ocasions també s'ha celebrat de baixada, ocasionant un alt compromís als frens dels cotxes i a l'habilitat dels pilots. El Santuari de Santa Maria de La Guàrdia li dona nom.

El Pontarró: L'antiga carretera C-62, entre Olvan i l'ajuntament de Sagàs. Actualment ja no exis-

Gent al revolt de Bernades.

FONS FOTOGRÀFIC ESCUDERIA GIRONELLA

teix degut a la carretera nova que s'hi va fer. Rep el nom per passar just sobre la riera del Pontarró.

Riera de Merlès: Des del Restaurant de Sant Cristòfol al Cobert de Puigcercós (14,10km). Aquest tram es va celebrar per primer cop en versió de terra al 28è Rally Catalunya - Costa Brava (campionat del món) l'any 1992. N'ostenta el millor temps Carlos Sainz - Toyota Celica amb 7 minuts 21 segons. Més tard es va asfaltar tota la via i s'hi van celebrar diferents edicions del Critèrium Berguedà.

Sant Jaume de Frontanyà: Des de la Pobla de Lillet a Sant Jaume de Frontanyà en els dos sentits (9,95 km). Com el tram anterior, aquest també va ser mundialista, primera edició l'any 1991, ostenta el millor temps el finlandès Juha Kankkunen amb Lancia Delta i

un temps de 8 minuts 38 segons. A posteriori es va asfaltar tot el traçat, s'hi va disputar alguns cops el Critèrium Berguedà en ambdós sentits. El campionat del món hi va tornar l'any 2004, amb sortida des de Gombren i el millor temps el té l'estonià Markko Martin - Ford Fiesta WRC.

Alpens - Les Llosses o Alps - Borredà - Vilada: Podem afirmar que aquest és el traçat més mundialista que tenim a la comarca. Normalment amb sortida al poble osonenc d'Alpens, tot i que en algunes ocasions s'ha canviat el sentit. El tram té dues versions: la més comuna, amb sortida a Alps (BP-4654), passa pel Cobert de Puigcercós i finalitza entre els nuclis de Matamala i Les Llosses (Ripollès) a la carretera C-26. La segona versió és més lineal i comença també a Alps (BP-4654), passa pel Cobert de Puigcercós, per dintre Borredà i

Cobert de Puigcercós.

ARXIU JAUME SOLER ÀRIAS

Montmajor.

ARXIU JAUME SOLER ÀRIAS

Montclar.

ARXIU JAUME SOLER ÀRIAS

Fonollet.

FONS FOTOGRÀFIC ESCUDERIA GIRONELLA
I ARXIU JAUME SOLER ÀRIAS

Guardiola de Berguedà - Sant Julià de Cerdanyola: Traçat marcat pel fort desnivell ascendent i les contínues paelles, s'hi ha celebrat de la mà de l'entitat alt berguedana Foc als Pistons durant set edicions (2012-2018) la Pujada Guardiola - Cerdanyola. Puntuable sempre pel campionat català de muntanya és un traçat molt tècnic on s'ha de tenir un alt control del vehicle, sobretot al seu pas per l'acinglerada ermita de Santa Maria de les Esposes.

Montmajor - Cardona: Tram molt disputat als Criteriums Berguedà dels anys 70 i 80. Començant davant de la casa de Cal Bisbe a Montmajor i fins a la recta de Cal Xanxo a Cardona és un dels trams on s'agafa més velocitat punta, especialment al pas per les rectes Gargallà on s'espremien al màxim els motors.

Montmajor - Casserres: Amb variants derivades com Montmajor - Montclar o bé Montclar - Casserres, o també començant o acabant a Fonollet. Un altre tram mundialista que tenim al berguedà descobert per la gent del RACC l'any 1991 al disputar-hi, encara sobre pista de terra, la 27a edició del Ral·li Catalunya - Costa Brava. Millor temps en aquesta edició de Juha Kankkunen amb un temps de 8:55 per una distància de 12,68km. Fixeu-vos en la mitjana de velocitat de 84,92km/h que va marcar per una carretera de terra virada, estreta i plena de pins, ja que encara no s'havia cremat el bosc als incendis del '94. Més tard es va asfaltar tot el recorregut i s'hi van disputar nombroses edicions del Critèrium Berguedà essent un dels punts més vistosos la cruïlla de Sant Joan de Montdarn. Aquesta carretera ha estat sempre molt complicada pels copilots alhora de "cantar" les notes, ja que hi ha poques referències i molt revolts varien d'angle un cop els afrontes. El rècord de millors temps l'ostenta l'equip Josep Maria Membrado i Jordi Vilamala que han guanyat diverses vegades aquest tram amb mitjanes superiors als 100km/h.

Fonollet - Puig-reig o Puig-reig - Casserres: Tram disputat en algunes edicions del ral·li esprint d'Avià. És un tram molt ràpid on els pilots locals sempre hi han fet bons papers al conèixer de primera mà el terreny.

Pujol de Planés - Montmajor: Aquesta carretera s'ha utilitzat únicament quan era pista de terra el 17 de febrer de 1994, en el I Rallysprint de Montmajor amb victòria del gironí Ramon Vidal amb Lancia Delta HF AWD.

Cal Rosal: La sortida del nucli de Cal Rosal direcció Avià seguint la carretera BV-4135 evoca a sensacions d'autèntica competició. Degut al desnivell a salvar ens trobem amb una sèrie de revolts tipus "paella" i revolts enllaçats que fan que el vehicle faci un petit salt per encarar el següent revolt. Aquest traçat s'ha utilitzat en múltiples ocasions i sentits, originàriament acabant al poble d'Avià. Però una vegada asfaltat el camí de Graugés direcció St. Pau de Casserres, també s'ha utilitzat en diverses edicions del Critèrium Berguedà i Ral·lisprint Open d'Avià, acabant algunes vegades a Gironella i d'altres a Casserres. La nota negativa d'aquesta carretera va ser l'aparatós accident que va patir el metge andorrà Marcel Escoda. Al punt quilomètric pK2,500 va perdre el control del seu Mitsubishi Lancer, amb la mala sort d'impactar contra un arbre a peu de carretera, a tanta velocitat, que el vehicle es va trencar literalment en dues parts, segant la vida del pilot. Es disputava la 32a edició del Critèrium Berguedà (6 de setembre de 2003). De llavors ençà, no s'ha celebrat mai més un tram cronometrat per aquest punt quilomètric, en memòria del malaurat corredor.

Santuari de Queralt: Es va disputar una única vegada l'any 1982 al Critèrium Berguedà. L'any 2016, durant el centenari de la coronació de la Verge de Queralt s'hi va fer una pujada no competitiva, aplegant prop d'un centenar de vehicles.

Josep Maria Membrado fent lliscar el seu Mitsubishi en una de les paelles de Cal Rosal Cal Rosal. ARXIU JAUME SOLER ÀRIAS

Josep Alsina amb el seu Renault 5 Gt Turbo a la cruïlla del Gall. FONTS FOTOGRÀFIC ESCUDERIA GIRONELLA

El Gall: Tram que comença exactament a la fita quilomètrica 46 de la carretera BP-4654, just una mica més amunt del Restaurant Estany Clar a Cercs. Al cap de 600 metres cal girar a la dreta a la cruïlla que enllaça amb la C-1411z, que és la carretera vella que s'utilitzava per accedir als pobles de l'Alt Berguedà. El recorregut de competició acaba a la boca nord del túnel de Cercs on s'enllacen la carretera C-1411Z i la C-16. Va ser un tram disputadíssim sobretot a l'època dels Criterium Berguedà dels anys noranta, on el van fer especial la proximitat amb Berga, que feia que hi accedis un nombrós públic, i també el mal estat del paviment a la ràpida part final que feia posar els equips de competició en situacions realment compromeses.

Coforb: Disputat en diferents edicions del Ralli Open d'Avià és un selectiu traçat dins el municipi de Capolat on és habitual que hi hagi la carretera bruta pel pas de maquinària agrícola o bé trobar algun animal al mig de la carretera. Tot forma part de l'emoció de les curses!

Viver: Navàs - Viver o com coneixen els joves de la zona com el K2. Carretera marcada per una forta sinuositat, però que ha perdut espectacularitat deguda primer al pas de l'autovia C-16 i després als últims arranjaments que s'han fet per adreçar i eixamplar la carretera. Aquest ha estat un tram llargament celebrat en edicions del ralli 2000 viratges.

Entitats del Motor

La forta tradició i passió pel món del motor a la comarca, ha creat un bon nombre d'entitats organitzadores d'esdeveniments, mogudes més per l'entusiasme dels seus components que no pas pels recursos econòmics, però han sabut tirant endavant les proves que s'han proposat. A més de l'Escuderia Gironella, al berguedà també hi ha hagut aquestes agrupacions:

Amics del Motor del Berguedà. A principis dels 80 es crea a Berga Els Amics del Motor del Berguedà. Neix en els seus orígens com un club de seguidors del pilot Claudi Caba, però aviat agafa personalitat pròpia i funciona com equip de logística per a diferents pilots berguedans o de fora de la comarca, fent d'assistència a aquests equips en diferents proves del campionat de Catalunya de ral·lis, també col·laborant com a comissaris en altres proves, algunes de tant prestigi com la Pujada al Montseny del campionat d'Europa de muntanya.

Amb el Pere Àngel Fernández al capdavant va organitzar un campionat social de l'especialitat anomenada autoterra, amb un circuit permanent situat a Can Pendola, als terrenys on actualment es troba la Font del Ros. Aquest campionat va atraure molts equips de la comarca i de fora d'ella i d'aquí van sortir pilots que després van fer grans actuacions en els campionats oficials com Hilari Riu o Josep Maria LLumà.

La AMB com era coneguda també va organitzar una prova del Zanini Racing, un campionat de promoció creat pel gran pilot de l'època Antoni Zanini. Berga va ser la seu d'una de les proves del campionat.

Amics del Motor d'Avià. Entitat creada per una colla d'amics avianesos fa més de 25 anys, dirigida per Lluís Mas i Elisenda Martí. Té la qualitat de ser el club de la comarca on s'ha vetllat més, per fer el màxim d'assequible la participació en el costós món de l'automobilisme esportiu. Al circuit dels Arbres Blancs d'Avià s'hi van disputar als anys noranta i principis dels 2000, una sèrie de campionats d'autocross i sobretot de resistència, amb cotxes dels quals només es demanava que portessin elements bàsics de se-

guretat. Així s'aconseguia que fos econòmic, fàcil i atractiu, poder participar i gaudir d'un bon dia de curses. Molts joves de la comarca es varen iniciar a les curses en aquest circuit.

A més dels campionats del circuit de terra, també es coneix l'entitat arreu de Catalunya per les 10 edicions disputades del Ralli Open d'Avià. Els seus trams eren complicats; estrets, molt revirats i amb un asfalt extremadament lliscant. Les cronometrades dels Tres Hereus (Cal Rosal - Graugès - Gironella), Montclar - Caserres o bé Coforb, entre altres, la convertien en una prova altament diferent de les altres disputades en carreteres més convencionals. Era comú, sentir el dia de la prova que aquests trams, eren molt semblants als ral·lis d'Astúries, Cantàbria o Galícia, i que si volies sortir a fer el Campionat d'Espanya, el qual es disputa majoritàriament en aquestes comunitats, haves de fer un molt bon paper al Ralli Open d'Avià.

Capolat.

ARXIU JAUME SOLER ÀRIAS

Guardiola – Sant Julià de Cerdanyola. ARXIU JAUME SOLER ÀRIAS

Porsche clàssic a les carreteres del Berguedà. ARXIU JAUME SOLER ÀRIAS

Una sortida de pista.
FONS FOTOGRÀFIC ESCUDERIA GIRONELLA

del seu vehicle. Tant hi pot haver un Jeep - Willis MB de l'exèrcit americà del 1940, com la versió militar del Volkswagen Escarabat: el Kübelwagen de la Segona Guerra Mundial.

Autorentat Pedret. No es tracta d'un club o entitat com a tal, però creiem que es mereix una menció a aquest equip berguedà per tot el que ha representat en el món del motor de casa nostra.

ARP és un equip liderat per l'excel·lent mecànic i preparador de motors de competició Fermí Parcerisa. Aquest equip ha portat una trajectòria molt àmplia dins de la competició, plena d'èxits i de títols. Han participat de forma activa en el campionat de Catalunya de rallis, a les afamades 24 hores de Barcelona i sobretot al campionat de Catalunya de muntanya, amb el seu pilot Jordi Enjuanes, aconseguint cinc campionats absoluts, temporades 2000, 2001, 2002, 2003, 2008 i quatre subcampionats 1998, 1999, 2006 i 2007.

ARP ha posat en el mapa Berga i la comarca, com uns grans referents del motor. Han estat molts equips de diferents punts de l'Estat que han confiat les seves mecàniques a Fermí.

Final

Actualment és complicat organitzar proves esportives pel fort augment del volum de trànsit que circula per les nostres carreteres. Tot i això, al berguedà, se segueixen duent a terme algunes activitats com els rallis de regularitat per vehicles clàssics o les pujades en costa. No obstant també van sortint noves fórmules, com el món de la competició virtual amb simuladors, per tal de mantenir encesa la flama de l'esport automobilístic.

Hemeroteca

La Vanguardia 5 Febrer de 1967
La Vanguardia 23 Novembre de 1974
El Mundo Deportivo 4 de Juny de 1967
El Mundo Deportivo 9 de Juny de 1967
 Biblioteca de Escuderia Gironella

Gerard Sunyer Bernadas

Actualment els Amics del Motor d'Avià estan centrats en el trial de vehicles 4x4, disputant proves del campionat de Catalunya a la zona avianesa de Guarans.

Foc als Pistons. Entitat pertanyent a Guardiola de Berguedà, creada per joves de pobles de l'alt berguedà aficionats al motor. La seva activitat principal és la celebració de la Pujada en costa Guardiola - Cerdanyola de la que ja se n'han disputat set edicions.

Agrupació Motor Gastronòmica el Volant i Bartesport: Són una colla d'amics de totes les edats de Berga que queden per fer un bon àpat i parlar de motor. Han organitzat el ralli Berguedà Clàssic de la mà dels germans Bartés (Bartesport).

Històrics: Ferran Sibila és l'ànima mater de l'entitat dedicada als vehicles clàssics i d'altres prestacions. És un club amb més de 500 socis de tot l'estat espanyol que organitzen gairebé una cinquantena d'activitats anuals (prop d'una per setmana). La seva prova més coneguda és la trobada de Jeeps i vehicles militars al Guixaró, porten més de 26 edicions. S'hi poden veure espectaculars vehicles, únics, provinents de tot l'estat i estranger. Crida l'atenció veure com els participants també es vesteixen segons el context